

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 56 § i lagen om skatt på arv och gåva

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om skatt på arv och gåva ändras.

Bestämmelsen om förlängd betalningstid för skatt i anslutning till skattelättnad i samband med generationsväxling på en gårdsbruksenhet eller i ett annat företag ändras så

att skatt för vilken förlängd betalningstid beviljats får tas ut under högst sju år i stället för under högst fem år som i nuläget.

Lagen avses träda i kraft den 1 juni 2015.

Lagen tillämpas när skattskyldigheten har uppkommit den 1 januari 2015 eller därefter.

MOTIVERING

1 Nuläge och bedömning av nuläget

1.1 Lagstiftning

Arvsskatt betalas enligt lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) för egendom som erhållits genom arv eller testamente och gåvoskatt för egendom som erhållits som gåva. Vid beskattningen värderas tillgångarna enligt vad som var deras verkliga värde när skattskyldigheten uppstod, dvs. vid tidpunkten då arvlåtaren dog eller gåvan gavs.

Med stöd av 55 § kan en del av arvs- eller gåvoskatten lämnas odebiterad, om det i det skattepliktiga arvet eller den skattepliktiga gåvan ingår en gårdsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav.

Med en del av en gårdsbruksenhet eller ett annat företag avses även minst en tiondel av de aktier eller andelar som berättigar till innehav av en gårdsbruksenhet eller ett företag. För att skattelättnaden ska tillämpas krävs att den skattskyldige gjort en ansökan före verkställandet av beskattningen.

En förutsättning för skattelättnaden är att den skattskyldige med de medel som han eller hon erhållit i arv eller som gåva fortsätter att bedriva jordbruk eller jord- och skogsbruk eller annan företagsverksamhet på en gårdsbruksenhet, som erhållits i arv eller som gåva, eller i ett sålunda erhållet företag. Dessutom krävs det att den för en gårds-

bruksenhet, ett annat företag eller en del därav påförda arvs- eller gåvoskattens proportionella andel av hela skatten överstiger 850 euro.

För beräkning av den del av skatten som ska lämnas odebiterad fastställs först den skatt som enligt de allmänna bestämmelserna i lagen om skatt på arv och gåva påförs arv eller gåva. Tillgångarna värderas då till sitt verkliga värde, med vilket i princip avses deras sannolika överlåtelsepris.

Från skatten som påförts på detta sätt avdras den skatt som borde påföras för arvsandelen eller gåvan, om tillgångar som avses i 55 § och skulder som hänför sig till dem samt företagstillgångar som hör till ett annat företag än en gårdsbruksenhet skulle värderas till ett belopp som motsvarar 40 procent av beloppet enligt grunderna i lagen om värdering av tillgångar vid beskattningen (1142/2005), nedan *värderingslagen*. En del av tillgångarna värderas till 40 procent av det verkliga värdet. Aktiebolags företagstillgångar värderas till ett belopp som motsvarar 40 procent av beloppet enligt grunderna i 4 och 5 § i nämnda värderingslag. Utgångspunkten är således att aktierna i ett bolag som är föremål för generationsväxling värderas till 40 procent av sitt jämförelsevärde.

Den på detta sätt erhållna skillnaden eller, om den är större än den del av den proportionella skatten för gårdsbruksenheten eller ett

annat företag som överstiger 850 euro, det sistnämnda beloppet, debiteras inte.

Denna relativt komplicerade bestämmelse leder i praktiken vanligen till att skatten bestäms genom att företagstillgångarna värderas till 40 procent av sitt värde enligt värderingslagen. Värdena enligt värderingslagen motsvarar tämligen exakt de beskattningsvärden som tidigare användes som grund för skattelättnad vid förmögenhetsbeskattning. Värdena enligt värderingslagen är ofta betydligt lägre än de verkliga värden som vanligen används vid arvs- och gåvobeskattningen.

De likviditetssvårigheter som skattekostnaderna medför underlättas av lagens 56 § som gäller förlängd betalningstid och som hör till bestämmelserna om skattelättnad. Om den för en gårdsbruksenhet, ett annat företag eller en del därav påförda arvs- eller gåvoskattens proportionella andel av hela skatten är 1 700 euro eller mera, förlängs betalningstiden för denna del av skatten på ansökan som den skattskyldige före beskattningens verkställande gjort hos Skatteförvaltningen. Skatten tas ut i lika stora årliga poster om minst 850 euro under fem år.

1.2 Bakgrunden till skattelättnad i samband med generationsväxling samt tidigare utvecklingskedan

Genom de bestämmelser om skattelättnad som gäller generationsväxlingar i företag och på gårdsbruksenheter strävar man efter att förhindra att kontinuiteten vid jordbruk och annan företagsverksamhet riskeras i de fall då sådan egendom som arv eller gåva övergår till en arvinge eller gåvotagare som fortsätter verksamheten.

Ursprungligen innebar skattelättnaden att företagstillgångarna värderades till det värde som använts i förmögenhetsbeskattningen och inte till deras verkliga värde. Emedan beskattningsvärdena stigit och skattelättnadens ursprungliga betydelse minskat lättades beskattningen av generationsväxlingar i företag och på lantbruk genom en lagändring som trädde i kraft 2004 så att värderingsnivån sänktes till 40 procent av det värde som använts i förmögenhetsbeskattningen.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens andra regering var av-

sikten att arvs- och gåvoskatten slopas helt och hållet vid generationsväxlingar inom företag och på jord- och skogsbrukslägenheter så att lättnaden i fortsättningen gäller bara egendom i anslutning till faktisk produktion inom företags- och lantbruksverksamhet. Detta slopades bl.a. därför att det var svårt att finna sådana allmänt tillämpliga principer för att fastställa vilka tillgångar som omfattas av skattelättnaden och vilka som inte gör det, som samtidigt lämpar sig för företag i olika branscher och i olika situationer. Regeringen föreslog i stället (RP 53/2008 rd) att värderingsnivån ska sänks från 40 procent till 20 procent av sitt värde enligt värderingslagen. När propositionen behandlades i riksdagens grundlagsutskott framgick det dock att propositionen kan strida mot principen om jämlikt bemötande enligt grundlagen på så sätt att lagförslaget inte kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen beslutade till slut att återta propositionen och föreslog i stället för ändringen av skattelättnaden i samband med generationsväxling att skattesatserna i skatteskalorna för arvs- och gåvoskatter allmänt ska ändras så att skattesatserna sänks med tre procentenheter på alla nivåer.

1.3 Uppgifter om skattelättnad i samband med generationsväxling samt uppskov med betalning

Vid beskattningen 2013 tillämpades bestämmelserna om skattelättnad på cirka 2 600 arv- eller gåvotagare. Den sammanlagda skattelättnaden var cirka 110 miljoner euro.

De uppgifter som anges nedan gäller de cirka 1 900 gåvor där endast gårdstillgångar (1 100 fall) eller företagstillgångar (800 fall) som omfattas av skattelättnaden överlätits och i fråga om vilka uppgifter om tillgångarnas verkliga värde har funnits tillgängliga. Dessa tillgångars sammanräknade verkliga värde uppgick till drygt 800 miljoner euro, skattelättnadens sammanlagda belopp till 75 miljoner euro (gårdsbruksenheter 28,2 och andra företag 46,5 miljoner euro) och det belopp som återstår att betala efter lättnaden till cirka 25 miljoner euro (gårdsbruksenheter 3,0 och andra företag 21,8 miljoner euro). Det beskattningsbara värdet av gårdsbruks-

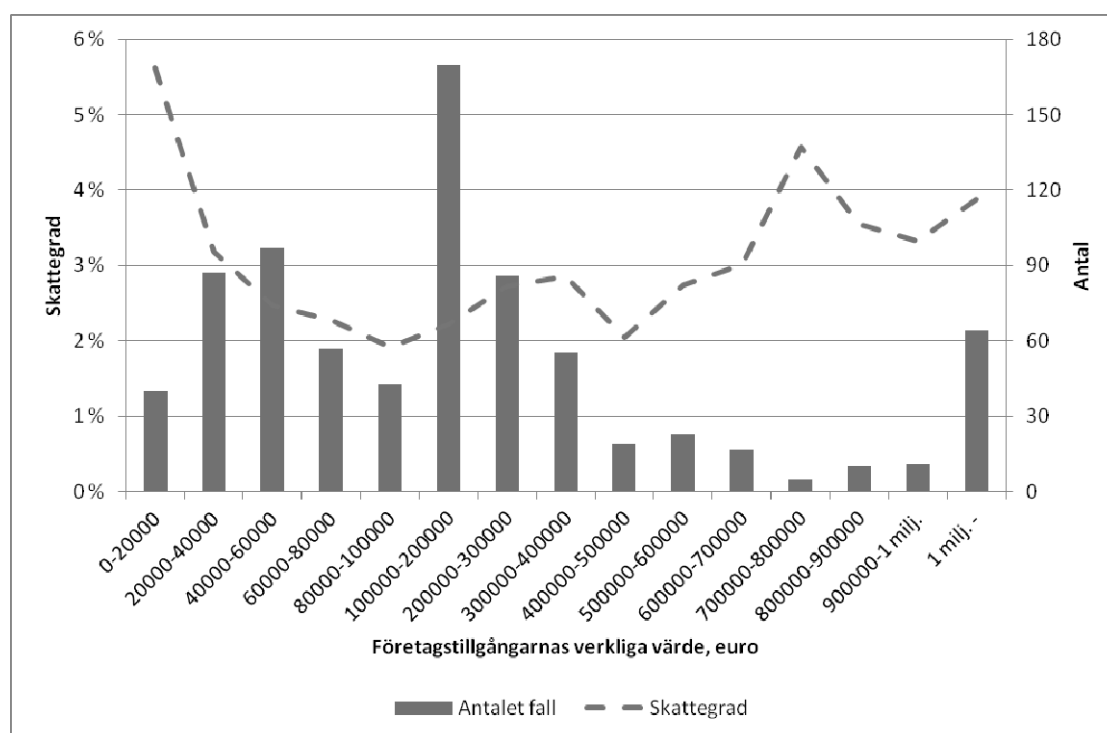
och företagstillgångarna efter undervärdering av tillgångarna underskred 200 000 euro i mer än 93 procent av fallen. I 30 fall överskred beloppet 1 000 000 euro.

Den förmån som skattelättnaden medför är tämligen omfattande. Vid överlåtelse av gårdstillgångar var den effektiva skattesatsen per mottagare (förhållandet mellan den skatt som ska betalas och tillgångarnas verkliga värde) i medeltal 1,1 procent (det aritmetiska

medeltalet) och värdet av andra företagstillgångar som överlåtits var i medeltal 2,8 procent.

Av figuren nedan framgår antalet beslut om skattelättnader som fattats 2013 och som gäller andra företag än gårdsbruksenheter (den högra lodräta axeln) och den effektiva skattegraden (den vänstra lodräta axeln) klassificerade enligt företagstillgångarna.

Figur 1

År 2013 tillämpades uppskov med betalning vid beskattningen av cirka 1 100 arv- eller gåvotagare, med beaktande av alla fall av skattelättnad. Av fallen gällde cirka 200 arv och 900 gåvor. Det sammanlagda beloppet skatt som var föremål för uppskov uppgick till cirka 40 miljoner euro.

Av tabellen nedan framgår att i synnerhet skattskyldiga som fått stora arv eller gåvor

har ansökt om uppskov. Av tabellen framgår även att på största delen av de höga skatter som debiterats kan uppskov med betalning tillämpas. Tabellen innehåller fall där endast tillgångar som omfattas av skattelättnaden överläts och där tillgångarnas verkliga värde är känt.

Det verkliga värdet på företags- eller gårdstillgångarna som ingår i arvet eller gåvan, euro	Den andel som skatten på vilken betalningsuppskov kan tillämpas utgår av de debiterade skatternas sammanlagda belopp	Den andel som de skattskyldiga som ansökt om betalningsuppskov utgår av alla skattskyldiga som erhållit skattelättnad
0 – 50 000	6,1 %	1,4 %
50 000 – 100 000	24,6 %	8,5 %
100 000 – 500 000	75,7 %	44,5 %
500 000 – 1 000 000	90,0 %	88,6 %
yli 1 000 000	98,6 %	90,7 %

1.4 Bedömning av nuläget

Efter den sänkning av skattesatserna som det redogörs för ovan har arvs- och gåvoskatteskalorna på senare tid skärpts tre gånger som ett led i åtgärderna att öka skatteintäkterna i syfte att balansera statsfinanserna.

Från och med ingången av 2012 fogades till skatteskalorna för skatteklass I en ny fjärde nivå för arvsandelar eller gåvor som överstiger 200 000 euro. Skattesatsen blev 16 procent, medan en högsta skattsats på 13 procent före ändringen hade tillämpats på arvsandel som översteg 60 000 euro och del av gåva som översteg 50 000 euro.

Som ett led i åtgärderna att anpassa statsfinanserna och i enlighet med statsrådets rambeslut för 2013—2016 infördes i arvs- och gåvoskatteskalorna temporärt från och med ingången av 2013 en ny högsta nivå för arvsandelar och gåvor som överstiger 1 000 000 euro.

Vid ingången av pågående år ändrades gåvoskatteskalorna och arvsskatteskalorna så, att marginalskattesatserna såväl i skatteklass I som i skatteklass II höjs med en procentenhet. Dessutom bestämdes att den temporära högsta nivån för skattesatsen som tillämpas på gåvor och arvsandelar som överstiger en miljon euro, där marginalskattesatsen i skatteklass I är 19 procent, blev bestående. Sammantaget blev effekten av ändringarna att marginalskattesatsen på den högsta nivån blev 20 procent i skatteklass I.

Höjningarna av skatteskalorna har även ökat skattekostnaden i samband med generationsväxlingar. I fråga om t.ex. en gåva som gäller företagstillgångar, vars undervärderade värde enligt bestämmelserna om skattelättnad

är 500 000 euro, har beloppet av den skatt som ska betalas höjts med 22 procent till följd av höjningarna. Om motsvarande värde är 2 000 000 euro är höjningen 40 procent.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Alexander Stubbs regering utreds med det snaraste de mest effektiva sätten att underlätta generationsväxlingar med tanke på tillväxten och sysselsättningen. Detta gäller bl.a. jord- och skogsbruksföretag. Finansministeriets, jord- och skogsbruksministeriets och arbets- och näringsministeriets gemensamma utredning om ärendet (Utredning om hur generationsväxlingar i företag kan underlättas, FM 126:00/2014) blev färdig den 11 oktober 2014¹. Utredningen utgörs av promemorior som gäller ministeriernas ämnesområden och ett sammandrag som gäller de bedömningar och åtgärdsrekommendationer som lagts fram i promemoriorna. De åsikter som framförs i promemoriorna är ministeriernas egna och representerar inte ministeriernas gemensamma ståndpunkt.

I finansministeriets promemoria koncentrerar man sig på att bedöma hur skattelättnaden i samband med generationsväxlingar i företag och uppskov med betalning utvecklas. Som slutsats konstateras att marginalen för att utveckla skattelättnaden så att den främjar generationsväxlingar verkar vara mycket liten. Detta anses framför allt vara en följd av de synnerligen svåra problem i anslutning till principen om jämlikhet enligt grundlagen

¹ Utredningen finns på finska i FM:s projektregister, internet-adressen http://hare.vn.fi/mHankePerusYpSelaus.asp?h_ild=20705

som på olika sätt har samband med utvidgningen av skattelättnaden. Att betalningstiden förlängs från fem år anses däremot vara en möjlig och samtidigt naturlig lösning för att minska de likviditetsproblem som skattekostnaden för en generationsväxling föranleder.

Även om ändringarna i skatteskalorna under de senaste åren har medfört en nämnvärd ökning av skattekostnaden för endast en jämförelsevis liten grupp av skattskyldiga, är det enligt regeringen motiverat att betalningstiden förlängs för att underlätta finansieringen av betalningen av skatten, när även det rådande ekonomiska läget beaktas.

2 Föreslagna ändringar

2.1 Förlängd betalningstid

För att underlätta generationsväxlingar på gårdsbruksenheter och i andra företag föreslås det att 56 § 2 mom. i lagen om skatt på arv och gåva ändras så att skatt för vilken förlängd betalningstid beviljats får tas ut under högst sju år i stället för under högst fem år som i nuläget. Det föreslås inga ändringar av de gränsvärden på 1 700 och 850 euro som ingår i bestämmelserna.

2.2 Preskriberingen av uppskov skatt

Bestämmelser om indrivning av offentliga fordringar finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Enligt 20 § i den lagen preskriberas en offentlig fordran fem år efter ingången av året efter det år då den påfördes eller debiterades, och i annat fall vid ingången av året efter det år då fordran förföll till betalning. Enligt 21 § i samma lag får en preskriberad offentlig fordran inte drivas in.

När betalningstiden förlängs till sju år ska om förlängningstiden bestämmas särskilt för att trygga skattens indrivning vid uraktlåtenhet av betalningen. Därför det föreslås, att en skatt som uppbärs under flera än fem år preskriberas sju år efter ingången av året efter det år då skatten har påförts. Om saken förskrivs i 56 § 3 mom. i lagen om skatt på arv-

och gåva, varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom.

Förutom den föreslagna preskriberingstiden för sju år ska skatten tillämpas de särskilda preskriberingsbestämmelserna i 21 § 2 mom. i lagen om verkställighet av skatter och avgifter. Skatten kan t.ex. drivas in från de utmätta tillgångarna efter det att preskriberingstiden av sju år om utmätning har förättats.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Konsekvenser för skatteinkomsterna

Att betalningstiden förlängs från högst fem år till sju år inverkar på tidpunkten då skatteinkomsterna flyter in så att de årliga skatteinkomsterna minskar med cirka 6 miljoner euro under tidsperioden 2015—2021. Bedömningen baserar sig på antagandet att uppskovsskattebeloppet årligen hålls på samma nivå. Den sänkning av skatteinkomsterna som ändringen innebär är under de första åren av tidsperioden i genomsnitt mindre och under de sista åren större, eftersom förlängningen av betalningstiden förflyttar betalningen av skatt från de första åren till de sista. År 2015 inverkar förlängningen av betalningstiden inte nödvändigtvis i någon högre grad på skatteutfallet till följd av de eftersläpningar som orsakas av verkställandet av beskattningen och den tidsfrist (6 månader) som ska reserveras för betalning av skatt. Efter sju år inverkar förlängningen av betalningstiden inte längre på skatteutfallet.

3.2 Konsekvenser för de skattskyldiga och företagen

De skattskyldiga som ansöker om skattelättnad i fråga om betalningstiden och för vilka det skattebelopp som återstår att betala är minst 4 250 euro drar nytta av förlängningen av betalningstiden. År 2013 överskreds denna gräns av cirka 740 arv- och gåvotagare. Av dem gällde cirka 260 gårdstillgångar och 480 andra företag.

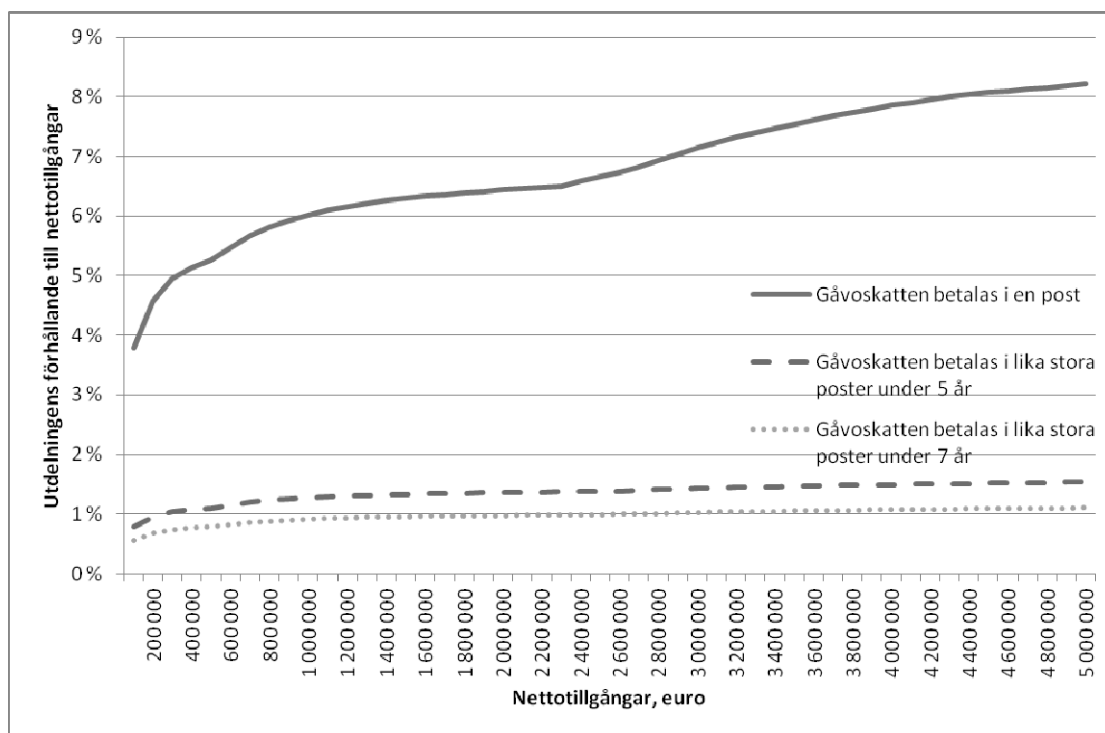
Den inverkan som uppskov med betalningen har beräknas även i fortsättningen gälla i regel skattskyldiga som får stora arv eller gåvor, eftersom den uppskovsförmån i euro

som förlängningen av betalningstiden innebär för dem när det gäller att betala skatt är större än för skattskyldiga som får små arv eller gåvor.

Ändringens konsekvenser för de skattskyldiga kan åskådliggöras genom att beskriva hur stor utdelningen ska vara i förhållande till ett aktiebolags nettotillgångar för att en aktieägare ska kunna betala skatt med den nettoutdelning som återstår efter den skatt som hänför sig till utdelningen. (Grunderna för kalkylering finns i den ovan nämnda ut-

redningen FM 126:00/2014) I figuren nedan anger den översta kurvan den behövliga utdelningens förhållande till nettotillgångarna, när skatten finansieras helt och hållet med utdelningen under ett år. De nedre kurvorna anger på motsvarande sätt den behövliga utdelningens förhållande till nettotillgångarna, när skatten betalas under fem år (den mittersta kurvan) eller sju år (den understa kurvan) i lika stora poster med stöd av uppskov av betalning. I beräkningen har skattegrunderna för 2015 använts.

Figur 2

Möjligheten att periodisera betalningen av skatt så att skatt betalas under flera år förbättrar direkt förutsättningarna för en arv- eller gåvotagare som fortsätter att bedriva verksamheten vid ett privatföretag eller en gårdsbruksenhet att finansiera även sin förvärvsverksamhet.

När det gäller företag i bolagsform har ändringen en större inverkan på bolag där arv- eller gåvotagaren eller de som hör till deras närmaste krets har möjlighet att påverka bolagets politik i fråga om utdelning. I dessa bolag minskar förlängningen av betalningstiden behovet av att höja utdelningen från det

normala på grund av det behov av tilläggsfinansiering som skatten orsakar aktieägaren, vilket på motsvarande sätt förbättrar bolagets egen finansiella ställning.

Förslaget påverkar inte situationer där arv- eller gåvotagaren inte är berättigad till skattelättnad i samband med generationsväxling t.ex. på grund av att kravet på ett innehav av 10 procent i företag i aktiebolagsform eller kravet på att mottagaren deltar i bolagets verksamhet inte uppfylls.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet.

5 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juni 2015. Enligt 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen tillämpas lagen när skattskyldighet har

uppkommit den 1 januari 2015 eller därefter. Om beskattningen i ett sådant fall har verkställts redan före lagens ikraftträdande, får krav på att betalningstiden förlängs i enlighet med förslaget framställas ännu inom två månader från lagens ikraftträdande.

I situationer där uppskov förekommer ska enligt 4 § 2 mom. i finansministeriets förordning om skatteuppbörd (747/2005) den första raten betalas senast första dagen i den kalendermånad som börjar närmast efter förloppet av sex månader från början av den månad som följer närmast på dagen för verkställandet av arvs- eller gåvobeskattningen. Således kan det i praktiken inte förekomma situationer där den första posten har betalats redan före lagens ikraftträdande.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 56 § i lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) 56 § 2 mom., sådant det lyder i lag 909/2001, och
fogas till 56 §, sådan den lyder i lagarna 318/1994, 909/2001 och 523/2010, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

56 §

Skatt för vilken förlängd betalningstid beviljats enligt 1 mom. tas ut i lika stora årliga poster om minst 850 euro under högst sju år. Närmare bestämmelser om hur skatten ska tas ut i poster utfärdas genom förordning av finansministeriet. För den förlängda betalningstiden tas det inte ut någon ränta.

En skatt som uppbärs under flera än fem år preskriberas med avvikelse från vad som bestäms i 20 § i lagen om verkställighet av

skatter och avgifter (706/2007) sju år efter ingången av året efter det år då skatten har påförts.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas när skattskyldighet har uppkommit den 1 januari 2015 eller därefter. Om beskattningen har verkställts före lagens ikraftträdande, får ett yrkande på förlängd betalningstid, med avvikelse från 56 § 1 mom., framställas inom två månader från lagens ikraftträdande.

Helsingfors den 12 februari 2015

Statsministerns ställföreträdare, finansminister

ANTTI RINNE

Lagstiftningsråd *Jukka Vanhanen*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av 56 § i lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) 56 § 2 mom., sådant det lyder i lag 909/2001,
och
fogas till 56 §, sådan den lyder i lagarna 318/1994, 909/2001 och 523/2010, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

56 §

56 §

Skatt för vilken förlängd betalningstid beviljats enligt 1 mom. uppbärs i lika stora årliga poster om minst 850 euro under högst fem år enligt vad som närmare föreskrivs genom förordning av finansministeriet. För den förlängda betalningstiden uppbärs inte ränta.

Skatt för vilken förlängd betalningstid beviljats enligt 1 mom. tas ut i lika stora årliga poster om minst 850 euro under högst sju år. *Närmare bestämmelser om hur skatten ska tas ut i poster utfärdas genom förordning av finansministeriet.* För den förlängda betalningstiden *tas det inte ut någon ränta.*

En skatt som uppbärs under flera än fem år preskriberas med avvikelse från vad som bestäms i 20 § i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007) sju år efter ingången av året efter det år då skatten har påförts.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas när skattskyldighet har uppkommit den 1 januari 2015 eller därefter. Om beskattningen har verkställts före lagens ikraftträdande, får ett yrkande på förlängd betalningstid, med avvikelse från 56 § 1 mom., framställas inom två månader från lagens ikraftträdande.